



Best Books Eksamenhulp: Graad 12 Eksamen oefenboek vir Huistaal

Saamgestel deur Martlie Jordaan







Inhoudsopgawe

- 1. Kopkaart**
- 2. Klankleer**
- 3. Morfologie**
- 4. Spelling**
- 5. Woordsoorte**
 - Selfstandige naamwoorde en byvoeglike naamwoorde
 - Werkwoorde, infinitief en deelwoorde
 - Bywoorde en voornaamwoorde
 - Lidwoorde, telwoorde, tussenwerpsels, voegwoorde en voorsetsels
- 9. Hoe benader ek Vraestel 1?**
- 10. Kom ons bekyk Vraestel 3 van naderby**
- 11. Vraestel 1 no. 2**
- 12. Vraestel 3 no. 2**
- 13. Betekenisleer**
- 14. Sinsoorte: enkelvoudige, saamgestelde en veelvoudige sinne**
- 15. Direkte en indirekte rede, lydende en bedrywende vorm, ontkenning en sinswyses**
- 16. Woordeskatuitbreiding**
- 17. Kritiese taalbewustheid**
- 18. Vraestel 1 no. 3**
- 19. Vraestel 3 no. 3**
- 20. Vraestel 1 no. 4**
- 21. Vraestel 3 no. 4**
- 22. Vraestel 1 no. 5**
- 23. Vraestel 3 no. 5**
- 24. Kopkaart (vervolg)**







Hoe werk die oefeninge?



Oefening 1 toets jou teoretiese kennis, m.a.w. leerwerk.



In oefening 2 oefen jy jou teoretiese kennis.



In oefening 3 pas jy jou kennis toe.

* * *



OEFENING 1: SELFSTANDIGE NAAMWOORD EN BYVOEGLIKE NAAMWOORD

1. Watter woordsoort neem *die* en 'n' vooraan?

2. Watter SOORT selfstandige naamwoord is *Jan, Tafelberg en Oranjerivier*?

3. Aan watter DRIE (3) VEREISTES moet 'n soortnaam voldoen?

4. Verduidelik wat 'n massanaam is en gee 'n voorbeeld.

5. Gee die TWEE (2) KENMERKE van 'n maatnaam.

6. Watter TWEE (2) SOORTE selfstandige naamwoorde is nog nie genoem nie?

7. Wat BESKRYF 'n selfstandige naamwoord?

8. Wanneer hierdie woordsoort voor die selfstandige naamwoord staan, sê ons dit word _____ gebruik.
9. Hierdie woordsoort het ook trappe van vergelyking. Noem die DRIE (3) TRAPPE en sê hoe word die tweede en derde trap gevorm.

10. Verduidelik wanneer word *meer* en *mees* by die trappe van vergelyking gebruik.

11. Gee 'n VOORBEELD van 'n intensiewe vorm. Hoe word die intensiewe vorm gespel?



12. Verduidelik wat is die verskil wanneer hierdie woordsoort by vraag 11 LETTERLIK of FIGUURLIK gebruik word.

13. Wat word bedoel met die verbuiging van die byvoeglike naamwoord?



OEFENING 2

1. Gee die MEERVOUDE van die volgende woorde:

- | | |
|----------------|-------------------|
| 1.1 oupa _____ | 1.4 preeel _____ |
| 1.2 hawe _____ | 1.5 aanbod _____ |
| 1.3 rif _____ | 1.6 fisikus _____ |

2. Gee die VERKLEININGSVORM van die volgende woorde:

- | | |
|----------------|-------------------|
| 2.1 glas _____ | 2.4 ring _____ |
| 2.2 plas _____ | 2.5 opening _____ |
| 2.3 pad _____ | 2.6 koppie _____ |

3. Wat is die VERSKIL tussen *gasse* en *gaste*?

4. Gebruik die woord *glas* eers as 'n soortnaam en dan as 'n maatnaam in 'n sin.

* * *

Hoe benader ek Vraestel 1?

Gee aandag hieraan. Jy het dus geen keuses nie. Wys duidelik jy is klaar. Belangrik, andersins word dit verkeerde gemerk. Sekere antwoorde MOET korrek gespel wees.	INSTRUKSIES EN INLIGTING 1. Beantwoord AL die vrae. 2. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy. 3. Trek 'n streep na elke afdeling. 4. Nommer elke antwoord presies soos wat die vrae op die vraestel genummer is. 5. Laat 'n reël oop na elke antwoord – lyk beter uiteengesit en is makliker vir merker 6. Skryf netjies en leesbaar. 7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinskonstruksie.	Dit maak dit net makliker vir die merker. Kan nie 'n punt verdien as niemand dit kan lees nie.
--	---	--



- Gebruik jou tien minute leestyd om solank jou begripstoets te vluglees, m.a.w. lees die eerste paragraaf en daarna die eerste sin van elke paragraaf. Lees die laaste paragraaf heeltemal. Nou het jy 'n oorsig waaroor die gedeelte handel.
- Gaan nou na die vrae. Omkring die “doen-woorde”, nommer die stapelvrae en onderstreep dit wat die vraag wil hê.
- Stiplees die teks en dui die hoofgedagte van elke paragraaf aan.
- Nou eers kan jy die vrae in 'n VOLSIN (onderwerp en gesegde) beantwoord.

Lees en kyk na die onderstaande tekste en beantwoord die vrae wat daarna volg.

TEKS A: ARTIKEL

Begin altyd by die titel

Teenoor

Dui op onsekerheid

Moet ekonomiese ontwikkeling plaasvind ten koste van die natuur?

EKONOMIESE ONTWIKKELING VS. DIE NATUUR?

Benodig jy meer elektrisiteit? Is jou gesondheid belangrik? Hoe kan die ekonomie en die natuur albei baat? Rob Edwards, 'n navorser vir die beleggingsmaatskappy AfroBlock, het gaan ondersoek instel.

Kyk hoe sluit die subtitel by die titel aan

Lees heel eerste paragraaf

- 1 Dat ekonomiese ontwikkeling die omgewing kan verwoes, is onweerlegbaar. **Ekonomiese groei** is egter **belangrik** vir enige maatskappy. Ondernemings moet hulle **markte uitbrei** en die samelewing is afhanklik van ekonomiese groei om vir 'n **(immer groeiende bevolking te sorg)**.
- 2 Daar is egter **nadele** aan ekonomiese groei en vooruitgang: Dit stoot die **geraasvlakke** in stede **op** en **verwoes die skoonheid** van die platteland, dit **vervuil** die **lug** en dit **besoedel** die **water**.
- 3 **Skade** word **aangerig deur die produksie én verbruik** van goedere. Dink maar aan die as wat 'n kragssentrale die lug in pomp, die afval van 'n papierfabriek wat in die rivier beland en die giftige uitlaatgasse van motors. 'n Enkele produsent, soos 'n smeltery, kan mense laat hoes, maar duisende rokers en motoriste (die verbruikers) laat kollektief dieselfde gebeur. Die onderskeid is van groot belang. Die smeltery kan nie sy verantwoordelikheid ontken nie; die motoris mag die algemene gevolge van motorgebruik betreur, maar het geen individuele verantwoordelikeidsgevoel nie, want sy bydrae tot die totale skade is maar gering. Die roker voel dikwels vere vir die besoedeling wat hy skep.
- 4 As ons die **probleem** wil **hokslaan**, moet ons **geld** daaraan **bestee** en ons sal moet **fokus op langtermyn-oplossings**, nie korttermyn-gewin nie. Op landbougebied, byvoorbeeld, wurg die boere. Die goeie boere tref voorsorg teen erosie, maar ondanks al die bewaringswetgewing spoel daar steeds jaarliks tussen 233 en 363 miljoen ton van ons land se kosbare landbougrond weg. Dit is 'n dwingende en teenswoordige probleem. As jy daardie grond in seweton-vragmotors sou laai, sal jy 'n string vragmotors hê wat buffer teen buffer meer as sewe keer om die aarde strek.
- 5 **Grondbewaring** is dus **noodsaaklik**. Hoekom word daar nie iets aan gedoen nie? In 'n demokratiese stelsel sal geen verkose verteenwoordiger iets sê of

Kerngedagte





- doen wat by die kiesers ongewild is nie. Te min staatsgeld word dus daaraan bestee om die omgewing te bewaar en op te ruim, want die kiesers moet, deur middel van belasting, daarvoor betaal.
- 6 Daar is egter hoop. Ons **regering** het reeds **baie wette in plek** gestel om die **produsent en die verbruiker vas te vat**. Besoedelaars en ekovarke se dae is getel.
- 7 Die **eerste oplossing** beskou **omgewingskade** as 'n defek in die markstelsel, maar gebruik dan die **markstelsel om dit reg te stel**. Die produsent, en uiteindelik dus die klante, word ingespan om die koste te dra. Die produsent werk nou hard aan die voorkoming van enige besoedeling. Die produk word dus duurder, maar die kliënte kry 'n "groen" produk, en 'n skoon omgewing. Sou besoedeling egter wel plaasvind, word die produsent gedwing om die koste van die skoonmaakoperasie te betaal.
- 8 Verskeie **lugdienste** word deesdae **swaar beboet** vir luidrugtige vliegtuie – en die klant betaal daarvoor. Die **enigste ware oplossing** is egter **nuwer, duurder vliegtuie wat minder brandstof gebruik en minder lawaaierig** is. Dit stoot ook die prys van vliegkaartjies op.
- 9 Verskeie **lande plaas 'n drempel op onbeheerbare groei in die ekonomie**. Dit word gedoen deur hoër belastings en rentekoerse, of selfs wetgewing.
- 10 Dit beteken dat die **verbruikers swaar** op die **natuurlike hulpbronne steun**.
- 11 Die **derde oplossing** is om **ekonomiese groei te laat voortgaan**, maar deur **wetgewing die perke vir toelaatbare skade** aan die omgewing, weens verbruik of produksie, vas te stel. Die bepaling van hierdie perke is tans een van die hooftake van die wetgewende gesag.
- 12 Verskeie **internasionale protokolle**, waaronder die baie belangrike **Kyoto-protokol**, **stel duidelike riglyne** vir regerings van oor die hele wêreld. Voorts help dit ook om 'n regering te hê wat omgee vir die regte van ander. Sedert ons in 1994 'n demokrasie geword het, is verskeie wette ingestel om die omgewing te beskerm. Sommige, soos die antirookwette, die verbod op 4x4's op strande en die vermindering van plastieksakke, is gedoen ondanks geweldige protes.
- 13 **Suid-Afrika** is tans op die **voorpunt van bewaring**. Ons doen dit ook sonder om die armes te straf. Vele **bestaansgemeenskappe** het deesdae 'n **goeie verhouding met en toegang tot ons wildreservate**, hetsy deur weiding vir hulle vee, die versamel van gras en hout, die oes van oortollige wild, of deur die deel van winste wat deur die reservate verdien word.
- 14 Ongelukkig is mense maar mense en daar is steeds 'n bereidwilligheid onder **sommige amptenare om die wette te minag in ruil vir omkoopgeld**. Geld en mag het die mens nooit genoeg van nie. Dit is 'n fout wat inherent aan die mensdom is, maar die natuur betaal daarvoor.

[Verwerk uit: *Die Bateleur* PS, 12 Januarie 2005.]





VRAE: TEKS A

1.1 Voor watter tweërlei dilemma het Rob Edwards te staan gekom? (1)

1.2 Motiveer waarom juis 'n beleggingsmaatskappy so 'n ondersoek sou loods. (1)

Gee 'n rede waarom

1.3 (1) Watter woord in paragraaf 1 gee 'n antwoord op die stelling in die opskrif?
(2) Wat is die gevolg van markte wat uitbrei en (3) waarom is ekonomiese groei noodsaaklik? (2)

Kan daar 'n regverdige rede daarvoor wees?

1.4 Waarom is dit geregverdig om te sê motoriste en rokers is net so 'n groot besoedelingsprobleem as enige fabriek? (1)

1.5 (1) Watter EEN van die nadele van ekonomiese groei is vir jou die ergste?
(2) Motiveer in EEN sin waarom jy so sê. (2)

Gee 'n rede waarom

1.6 Herlees reël 21–22.
Wat word deur hierdie sin geïmpliseer? (2)

indirek bedoel

1.7 (1) Watter woord is 'n aanduiding dat erosie nie 'n algemene probleem is nie en
(2) haal die woord aan wat aandui dat voorsorg teen erosie nie help nie. (2)

1.8 (1) Wie is volgens paragraaf 5 indirek verantwoordelik vir grondbewaring en
(2) waarom versaak hulle hul plig?
(3) Motiveer of hierdie houding regverdigbaar is, al dan nie. (3)

Gee 'n rede

billik is

1.9 Herlees reëls 34–36.
Lewer kritiese kommentaar op hierdie stap. (1)

Gee jou mening en die redes vir jou mening

1.10 Waarom is dit korrek om te beweer dat “groen produkte” voordelig sowel as nadelig is? (2)

1.11 Herlees reëls 48–49.
Hoe baat die natuur by dié hele aangeleentheid? (1)





- 1.12 Is daar tekens dat die Kyoto-protokol in ons land vrugte afwerp? **(1)** Motiveer jou antwoord **(2)** en spreek jou uit oor die volhoubaarheid hiervan. (2)

Gee 'n rede

Gee jou mening oor

Maak dit duidelik

- 1.13 **(1)** Verduidelik die verband tussen paragraaf 7 en 13 en **(2)** sê waarom die verhouding tussen bestaansgemeenskappe en wildreservate nie deur almal as positief gesien sal word nie. **(3)** Sou hierdie houding geregverdig kon wees? (3)

Gee 'n rede

billik is

